

Advies

B&W	14-1-2020
Raadscommissie	3/4-3-2020
Gemeenteraad	18-3-2020
Portefeuillehouder	J. Vlaming

Kadernotitie gemeentelijke kerktorens

Voor de instandhouding van de gemeentelijke kerktorens is een variantenstudie gedaan naar de beste beheerorganisatie. Door gewijzigd rijksbeleid is de noodzaak verdwenen om op korte termijn de kerktorens op een andere manier te beheren. Daarom stellen wij voor de variantenkeuze voor een beheerorganisatie voor de gemeentelijke kerktorens uit te stellen totdat de noodzaak zich aandient of een integrale Texelse kerkenvisie nieuwe inzichten verschaft.

Doelenboom

Programma	6	Samen beleven en bewegen
Maatschappelijk doel	6.1	Sport, kunst en cultuur op Texel stimuleren
Beleidsdoel	6.1.2	Monumenten in stand houden en archeologie conserveren
Operationeel doel	6.1.2.5	Beheer gemeentelijke kerktorens onder brengen in stichting

Advies

De raad voor te stellen te besluiten;

1. de variantenkeuze voor een beheerorganisatie voor de gemeentelijke kerktorens uit te stellen totdat de noodzaak zich aandient of een integrale Texelse kerkenvisie nieuwe inzichten verschaft.

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. de variantenkeuze voor een beheerorganisatie voor de gemeentelijke kerktorens uit te stellen totdat de noodzaak zich aandient of een integrale Texelse kerkenvisie nieuwe inzichten verschaft.

Toelichting

De gemeente Texel bezit en onderhoudt zeven kerktorens. Het onderhoudsniveau van de torens is goed. Om dat ook in de toekomst te kunnen garanderen, heeft de raad in 2017 opdracht gegeven onderzoek te doen naar een toekomstbestendige beheerorganisatie voor de gemeentelijke kerktorens. Wijzigingen in het rijksbeleid maken deze problematiek minder urgent: hernieuwde samenwerking met de kerkbesturen geven namelijk toegang tot rijkssubsidies.

Consequenties

Financieel	☐ Ja ☒ Nee
Personeel/Organisatie	☒ Ja ☐ Nee
Juridisch	☒ Ja ☐ Nee
Beleid	☐ Ja ☒ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja ☒ Nee
Deregulering	☐ Ja ☒ Nee

Regie	☒ Ja ☐ Nee
Structuurvisie	☒ Ja ☐ Nee
Belanghebbenden	☒ Ja ☐ Nee
Zaaknummer	1647136

Bijlagen

1. concept Kadernotitie gemeentelijke kerktorens
--

Kadernotitie gemeentelijke kerktorens

Samenvatting

De gemeente Texel bezit en onderhoudt zeven monumentale kerktorens: de PKN-kerken van Den Burg, De Waal, Oosterend, Oudeschild, Den Hoorn, De Koog en De Cocksdorp. Deze torens worden goed onderhouden. Om dit in de toekomst ook te kunnen garanderen, heeft de raad opdracht gegeven een variantenstudie te doen naar een toekomstbestendige beheersorganisatie. Uit het onderzoek is gebleken dat door gewijzigd beleid van de rijksoverheid verandering in de beheersorganisatie minder urgent is dan gedacht. Hernieuwde samenwerking met de kerkbesturen geeft toegang tot rijkssubsidies. Voorlopig kan de beheerorganisatie daarom ongewijzigd blijven.

Kadernotitie gemeentelijke kerktorens

Argumenten tot advies

De gemeente Texel bezit en onderhoudt zeven monumentale kerktorens: de PKN-kerken van Den Burg, De Waal, Oosterend, Oudeschild, Den Hoorn, De Koog en De Cocksdorp.

Tot voor kort was het niet mogelijk subsidie aan te vragen voor onderhoud van gemeentelijke rijksmonumenten. Daarom heeft de afdeling gebouwenbeheer van de gemeente in 2017 bij de behandeling van de programmabegroting voorgesteld te onderzoeken of de gemeentelijke kerktorens ondergebracht zouden kunnen worden in een stichting. Een stichting kan immers wel onderhoudssubsidie aanvragen. De raad heeft dit voorstel overgenomen als onderdeel van het voorstel 'Erfgoed behouden' (raadsvoorstel 2017-602B). De bijgevoegde kadernotitie gemeentelijke kerktorens is een eerste uitwerking van deze opdracht.

Tijdens de inventarisatie en het onderzoek naar organisatievarianten is gebleken dat het rijksbeleid inmiddels is aangepast en dat gemeentes wel subsidie kunnen aanvragen voor het onderhoud van hun kerktorens, vanuit de gedachte dat kerk en toren één gebouw zijn. Daarmee is de noodzaak voor het wijzigen van de beheerorganisatie van de gemeentelijke kerktorens minder urgent geworden. De kerkbesturen hebben aangegeven het liefst de huidige situatie voort te zetten, waarbij het kerkbestuur de onderhoudssubsidie voor de kerk en toren aanvraagt en het onderhoud in gedeeld opdrachtgeverschap wordt uitgevoerd. Voor de andere varianten hebben de kerkbesturen weinig voorkeur. Een niet-Textelse organisatie is voor de kerkbesturen uitgesloten.

De financiële druk op gemeente en kerkbesturen neemt de komende jaren toe vanwege decentralisatie (gemeente) en leegloop (kerken). Leegstand is voor alle kerken een serieuze bedreiging. Op termijn is goed onderhoud van deze kerken en torens op de huidige manier niet meer op te brengen. Subsidies zijn een onzekere factor: subsidiebeleid van de overheden heeft meestal een betrekkelijk korte levensduur. Uitsluitend anticiperen op overheidssubsidie is onverstandig. Door de functionaliteit van de gebouwen te verruimen, kunnen lasten en baten beter op elkaar worden afgestemd. In sommige gevallen is herbestemming van de kerkgebouwen noodzakelijk om de gebouwen - het symbolische hart van de dorpen en de ankerpunten in het landschap - in stand te kunnen houden. Dit geldt niet alleen voor deze zeven gemeentelijke kerktorens maar voor alle kerken op Texel. Daarom ligt er een tweede voorstel voor het maken van een integrale kerkvisie voor alle vijftien nog in gebruik zijnde religieuze gebouwen op Texel.

Route

De urgentie voor het wijzigen van de beheertaak van de gemeentelijke kerktorens is minder dringend dan in 2017 werd gedacht. Voorlopig niets veranderen lijkt op dit moment de beste optie. Het beheer van de kerktorens is op de huidige manier nog wel een aantal jaren vol te houden.

De route die wordt voorgesteld: de variantenkeuze voor een beheerorganisatie voor de gemeentelijke kerktorens uitstellen en het participatieproces in gang zetten voor een integrale Textelse kerkenvisie. De uitkomsten van het proces zouden kunnen leiden tot andere inzichten of uitkomsten ten aanzien van de gemeentelijke kerktorens.

Alternatieven

De kadernotitie gemeentelijke kerktorens toont in de variantenstudie aan dat een Texelse monumentenstichting (optie 5) de meest kansrijke lijkt van de onderzochte varianten. Deze variant zou verder uitgewerkt kunnen worden, met name de financiële, organisatorische en juridische consequenties. Deze uitwerking kan dan opnieuw aan de raad worden voorgelegd.

Consequenties van het advies

- **Personele/Organisatorische consequenties**
Het uitwerken van een keuzevariant kost tijd.
- **Juridische consequenties**
De keuzevarianten in de kadernotitie hebben elk hun eigen juridische consequenties inzake overdracht bezittingen en organisatievorm.
- **Beheer**
Bij de keuzevarianten optie 1 en 2 blijft het beheer van de gemeentelijke kerktorens onveranderd bij de gemeente. Bij de overige opties wordt het beheer overgedaan aan de betreffende beheerorganisatie, maar blijven de financiële lasten voor het onderhoud gelijk of moet direct een zeer grote investering worden gedaan voor restauratie en bruidsschat.

Resultaten overleg portefeuillehouder

De wethouder stemt in met het advies.

Belanghebbenden

- **Externe belanghebbende(n)**
Verschillende vooroverleggen met de betrokken kerkbesturen en Stichting Dorpsherstel hebben geleid tot aanpassing en aanscherping van de voorgestelde keuzemodellen in de Kadernotitie gemeentelijke kerktorens. Vanuit de kerkbesturen is aangedrongen op het handhaven van de huidige beheerorganisatiestructuur en het bespoedigen van het ontwikkelen van een integrale kerkenvisie.

Structuurvisie

In het hoofdstuk over de Vitale samenleving staat dat het voor de eigen bevolking van groot belang is dat het Texelse erfgoed behouden blijft. (p.145) Hieronder vallen ook de Texelse kerkgebouwen.

Regieambitie / Organisatieontwikkeling

Alle keuzevarianten leiden tot meer samenwerking of overdracht van beheerstaken.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Voorstel 2017-602